

ภูมิหลังของการวิจัย

กรมสามัญศึกษา¹ กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาเบื้องต้น ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับสำหรับปวงชน โดยอาศัยระบบโรงเรียนที่เรียกว่าโรงเรียนประถมศึกษาหรือโรงเรียนประชาบาล ทั้งนี้เพื่อให้การศึกษามอบแก่เด็กเพื่อจะได้เติบโตขึ้นเป็นพลเมืองดีของชาติ แม้ในปัจจุบันนี้การศึกษาประชาบาลได้แยกไปอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานอื่นๆ เช่น เทศบาลและองค์การบริหารส่วนจังหวัดแล้วก็ตาม แต่กรมสามัญศึกษาก็ยังคงมีโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในความรับผิดชอบ ซึ่งเรียกว่า "โรงเรียนที่ส่งวนไว้เพื่อปรับปรุงทางวิชาการ" รวมทั้งโรงเรียนอนุบาล โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ และโรงเรียนพิเศษอื่นๆ นอกจากนั้นยังมีหน้าที่เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือแก่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลและองค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามที่ได้รับมอบหมายจากกระทรวงศึกษาธิการในด้านให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม และควบคุมเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ เช่น การกำหนดหลักสูตร แบบเรียน การวัดผลการศึกษา และการนิเทศการศึกษา

กรมสามัญศึกษาได้พยายามปรับปรุงการประถมศึกษาให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น นับแต่ พ.ศ. 2494 เป็นต้นมา แนวคิดในเรื่องการศึกษาแผนใหม่จากซีกโลกตะวันตกได้เข้ามามีอิทธิพลต่อการประถมศึกษาของไทยมาก ก่อให้เกิดการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง

---

¹ กรมสามัญศึกษาและกรมวิสามัญศึกษาได้รวมเข้าด้วยกันเรียกว่า กรมสามัญศึกษา โดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 217 ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 89 ตอนที่ 145, 29 กันยายน 2515.

ในด้านกาการจัดโรงเรียน ปรับปรุงกระบวนการสอน และปรับปรุงท่านพลาณามัย ในการนี้กรมสามัญศึกษาจึงจัดให้มีเจ้าหน้าที่ส่วนกลางขึ้นคณะหนึ่ง สำหรับออกไปให้ความช่วยเหลือโรงเรียนต่างๆ หลังจากนั้นจึงได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ จัดตั้งเป็นหน่วยศึกษานิเทศก์ส่วนกลางขึ้นเมื่อ พ.ศ.2497 ให้มีหน้าที่ในการปรับปรุงและส่งเสริมคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะ แต่โดยที่งานปรับปรุงการศึกษามีปริมาณมากและกระจายอยู่ทั่วประเทศ การที่ศึกษานิเทศก์ส่วนกลางจะเป็นผู้ดำเนินการเองโดยลำพังย่อมไม่มีทางสำเร็จได้ ใน พ.ศ.2501 กรมสามัญศึกษาจึงได้ดำเนินการจัดตั้งหน่วยศึกษานิเทศก์ในส่วนภูมิภาคขึ้นอีก 2 ระดับ คือหน่วยศึกษานิเทศก์ประจำภาคและหน่วยศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัด²

ในปัจจุบันนี้หน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษาเป็นหน่วยงานทางวิชาการ มีฐานะเทียบเท่ากอง มีหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ฐานะเทียบเท่าผู้อำนวยการกอง เป็นหัวหน้าส่วนราชการ แบ่งหน่วยงานออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. หน่วยศึกษานิเทศก์ส่วนกลาง	1 แห่ง
2. หน่วยศึกษานิเทศก์ประจำภาค	12 แห่ง
3. หน่วยศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัด	71 แห่ง

เฉพาะศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัด มีสำนักงานประจำอยู่ในจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศไทย จังหวัดละ 1 แห่ง มีอัตรากำลังศึกษานิเทศก์ 12 คน ทำหน้าที่เป็นศึกษานิเทศก์ทั่วไป 1 คน ที่เหลือทำหน้าที่ประจำหมวดวิชาต่างๆ 11 หมวดวิชา³ ศึกษานิเทศก์มีฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ทางวิชาการ ของจังหวัด เพื่อให้ความช่วยเหลือใน

² ศึกษาธิการ, กระทรวง, ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ 2435 - 2507, (พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2507), หน้า 739 - 741.

³ ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศึกษานิเทศก์ฝ่ายสามัญศึกษาประจำจังหวัดและภาค(ฉบับที่ 3) พ.ศ.2513, บันทึกการนิเทศการศึกษา พ.ศ.2514, (พระนคร: หน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา, 2514), หน้า 73 - 74.

การปรับปรุงงานด้านวิชาการ ของโรงเรียนประถมศึกษา เป้าหมายในการปฏิบัติงาน คือนิเทศการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาและโรงเรียนประถมศึกษาอื่นๆ โดยเฉพาะโรงเรียนที่ส่งวนไว้เพื่อปรับปรุงทางวิชาการ ของกรมสามัญศึกษา เป็นโรงเรียนที่ศึกษานิเทศก์เข้าไปปฏิบัติงานมากที่สุด เพราะถือว่าเป็นโรงเรียนที่ส่งวนไว้เพื่อปรับปรุงและทดลองทางด้านวิชาการใหม่ๆ ลักษณะการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์เป็นไปโดยผ่านทางครูและครูหัวหน้าหมวดวิชา สำหรับครูหัวหน้าหมวดวิชา มีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านวิชาการ ของโรงเรียน ในสาขาวิชาที่ตนประจำอยู่ โดยได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบของกรมสามัญศึกษา คือในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีห้องเรียนรวมกันไม่น้อยกว่า 16 ห้องเรียน และที่เปิดสอนระดับประถมศึกษาตอนปลาย หรือเปิดสอนระดับประถมศึกษาตอนต้น รวมกับประถมศึกษาตอนปลาย ให้มีหัวหน้าหมวดวิชาได้ 8 วิชา⁴ ครูหัวหน้าหมวดวิชานอกจากจะต้องทำการสอนตามที่กำหนดไว้แล้ว ยังต้องควบคุมดูแลการเรียนการสอนในสาขาวิชาที่ตนรับผิดชอบ ให้คำแนะนำแก่ครูในด้านการ ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการเรียนการสอน ตลอดจนติดต่อประสานงานกับครู หัวหน้าหมวดวิชาอื่นๆ

ลักษณะงานของศึกษานิเทศก์และครูหัวหน้าหมวดวิชาจึงมีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างมาก นั่นคือต่างก็มีส่วนรับผิดชอบต่อการส่งเสริมและปรับปรุงคุณภาพของการประถมศึกษา ซึ่งนับว่าเป็นภาระที่สำคัญยิ่ง ทั้งนี้เพราะการประถมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นต้นที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาประเทศ พลเมืองไทยที่มีอายุอยู่ในระหว่างเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา จะต้องเข้าเรียนอยู่ในโรงเรียนตามที่กฎหมายกำหนด ในปีการศึกษา 2512 นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีโอกาสเข้าเรียนต่อในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

⁴ ระเบียบกรมสามัญศึกษาว่าด้วยการแต่งตั้งครูในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาทำหน้าที่รับผิดชอบในตำแหน่งต่างๆ พ.ศ.2513, เรื่องเดียวกัน, หน้า 59 - 60.

เพียงร้อยละ 34 เท่านั้น⁵ อีกร้อยละ 66 คือผู้ที่จะต้องออกไปประกอบอาชีพอยู่ใน
 สังคม จึงอาจกล่าวได้ว่าประเทศไทยนี้ประกอบด้วยพลเมืองส่วนใหญ่มีมาตรฐานการ
 ศึกษาเพียงชั้นประถมศึกษาตอนต้น การพัฒนาประเทศทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การ
 เมือง หรือการปกครองก็ดี ย่อมขึ้นอยู่กับกำลังคนส่วนใหญ่ของประเทศชาติ ในขณะนี้
 ก็คือคนที่มีความรู้ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 นั้นเอง

อย่างไรก็ดีกิจการจัดการประถมศึกษาของไทยในปัจจุบันนี้ก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จ
 เท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากอัตราเด็กสอบตกซ้ำชั้นอยู่ในระดับสูง จากผลการเรียน
 ประจำปีการศึกษา 2512 โรงเรียนประถมศึกษาทุกประเภทมีอัตราตกซ้ำชั้นประมาณ
 ร้อยละ 16 และอัตราการออกกลางคันประมาณร้อยละ 4⁶ สำหรับผู้ที่จบชั้นประถม
 ปีที่ 4 ไปแล้ว จากผลการวิจัยของกรมสามัญศึกษาปี 2512 พบว่าจากกลุ่มประชากร
 ตัวอย่างที่สำรวจ ผู้เรียนจบชั้นประถมปีที่ 4 ไปแล้ว อ่านออกเขียนได้จริงๆประมาณ
 ร้อยละ 67 และอ่านออกเขียนได้อยู่ในเกณฑ์ใช้การไม่ได้ประมาณร้อยละ 33⁷ บัญหา
 เกี่ยวกับการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพอยู่ในระดับต่ำดังกล่าวนี มีผู้เสนอแนวคิด
 ไขว้ต่างหาก กอ สวัสดิ์พานิชย์ สรุปว่า "ปัญหาการศึกษาในเมืองไทยเวลานี้ ไม่ใช่
 ปัญหาขาดเงิน แต่เป็นปัญหาการใช้เงินและกำลังที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด"⁸ ใน
 ปัญหาเดียวกันนี้ สาย ภาณุรัตน์⁹ ได้เน้นถึงคุณภาพของครูในโรงเรียนประถมศึกษา

⁵ ศึกษาธิการ, กระทรวง, แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ.
2515 - 2519, (พระนคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2514), หน้า 32.

⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 21.

⁷ สามัญศึกษา, กรม, รายงานการวิจัยอันดับ 5 สภาพการณ์หนังสือของผู้จบ
ชั้นประถมปีที่ 4, (พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2512), หน้า 40.

⁸ กอ สวัสดิ์พานิชย์, "ปัญหาการศึกษาของไทยในสมัยปัจจุบัน" ปัจจุบันและ
อนาคตของสังคมไทย, (พระนคร: โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์, 2514), หน้า 219.

⁹ สาย ภาณุรัตน์, "การประถมศึกษา" เรื่องเดียวกัน, หน้า 227.

โดยแสดงทัศนนะว่า ความเชื่อมั่นในส่วนลึกของชนส่วนใหญ่ เห็นว่าการสอนในโรงเรียน ประถมศึกษานั้น เป็นการเรียนการสอนระดับพื้นฐาน จึงมีความสำคัญน้อยกว่าระดับอื่น ครูที่ใช้ทำการสอนจึงขอให้มีความรู้เพียงอ่านออกเขียนได้ก็พอแล้ว

ผู้วิจัยมีความเชื่อมั่นว่าระบบนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เป็นหนทางหนึ่ง ที่จะช่วยแก้ปัญหาเรื่องคุณภาพการประถมศึกษาอยู่ในระดับต่ำได้ ทั้งนี้โดยอาศัยศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดซึ่งมีอยู่แล้วทั่วทุกจังหวัด ลักษณะงานของศึกษานิเทศก์นั้น เป็นงานเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาโดยตรง จึงน่าจะมีส่วนอย่างสำคัญในการ เพิ่มพูนประสิทธิภาพของการประถมศึกษาให้ประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย กระทรวงศึกษาธิการก็ได้ให้ความสำคัญของการประถมศึกษาและกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาไว้ว่า

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายเกี่ยวกับการจัดการประถมศึกษา ที่เกี่ยวกับการนิเทศใดแก ปรับปรุงและส่งเสริมการนิเทศการศึกษา การจัดหาวัสดุ การวัดผลการศึกษา เพื่อสนองความต้องการของท้องถิ่นและนโยบายส่วนรวมของชาติ ตลอดจนการดำเนินงานควบคุม คุณค่า วิจัย และส่งเสริมมาตรฐานของโรงเรียนประถมศึกษาทุกสังกัดให้ดียิ่งขึ้น¹⁰

ในเมื่อศึกษานิเทศก์มีความสำคัญเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาดังนี้ จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องให้ความสนใจกับบทบาทของศึกษานิเทศก์ให้มาก โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับภาระ หน้าที่ ความรับผิดชอบ และพฤติกรรมการนิเทศ แต่เท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ การนิเทศการศึกษายังมีปัญหามาก ทั้งในด้านส่วนตัวศึกษานิเทศก์เอง และครูผู้รับการนิเทศ เฉลลา ไชยรัตนะ¹¹ วิจัยพบว่า งานของศึกษานิเทศก์มีความ

¹⁰ ศึกษาธิการ, กระทรวง, เรื่องเดิม, หน้า 48.

¹¹ เฉลลา ไชยรัตนะ และ รุประนี นาคกรทรรพ, "การตรวจโรงเรียนและการนิเทศการศึกษา" การนิเทศการศึกษา, (พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2500), หน้า 2 - 3.

ยุ่งยากครอบคลุมไปหมด ตั้งแต่งานวิชาการลงไปถึงคนงานภารโรง เกรียง กীরติกร¹² ชี้ให้เห็นถึงปัญหาของการนิเทศว่า เรื่องของศึกษานิเทศก์เป็นเรื่องที่มีปัญหา เป็นตัวปัญหา การสร้างศึกษานิเทศก์แทนที่จะช่วยในการแก้ปัญหา ศึกษานิเทศก์กลับเป็นคนที่กรมต้องแก้ปัญหาที่ซับซ้อนหนักยิ่งขึ้น ฉวีวรรณ มหาทัพลักษณ์¹³ สรุปถึงข้อขัดแย้งในการนิเทศการศึกษาว่า ปัจจุบันงานในหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ที่ได้รับมอบหมายมีขอบข่ายกว้างขวางมาก จนทำให้ไม่แน่ใจว่างานที่ทำไปนั้นมีคุณภาพ และตรงตามเป้าหมายของการนิเทศการศึกษา ตามที่ทางกรมได้กำหนดและจัดอันดับความสำคัญไว้หรือไม่

จากข้อวิจารณ์ดังกล่าวนี้พอสรุปได้ว่า งานนิเทศการศึกษายังคงมีปัญหาในด้านการปฏิบัติงานอย่างน้อย 4 ประการ คือ

1. ศึกษานิเทศก์รับผิดชอบงานมากเกินไป
2. ตัวศึกษานิเทศก์เป็นคนมีปัญห
3. ศึกษานิเทศก์ไม่ทราบว่างานในหน้าที่ของตนมีอะไรบ้าง
4. ศึกษานิเทศก์ไม่แน่ใจว่างานที่ปฏิบัติไปนั้น ถูกต้องตามความมุ่งหมายของการปรับปรุงการศึกษาหรือไม่

เพื่อเป็นการแสวงหาข้อเท็จจริงและหนทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว การวิจัยนี้จึงมุ่งที่จะศึกษาเกี่ยวกับบทบาททางด้านวิชาการ ของศึกษานิเทศก์ประถมศึกษาประจำจังหวัด ตามความคาดหวังของตัวศึกษานิเทศก์เองและครูหัวหน้าหมวดวิชาในโรงเรียนที่ส่งวนไว้เพื่อปรับปรุงทางวิชาการของกรมสามัญศึกษา ส่วนโรงเรียนอื่นๆจะไม่นำมาพิจารณา ทั้งนี้เพราะศึกษานิเทศก์อยู่ในฐานะเจ้าหน้าที่ทางวิชาการของจังหวัด และโรงเรียนที่ส่งวนไว้ก็มีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงทางด้านวิชาการ บุคคลทั้งสองกลุ่มนี้

¹² เกรียง กীরติกร (เอี่ยมสกุล), "ฐานะและหน้าที่ของศึกษานิเทศก์" คู่มือนิเทศการศึกษา 2508, (พระนคร: โรงพิมพ์วิทยาลัยครูสวนสุนันทา, 2511), หน้า 2.

¹³ ฉวีวรรณ มหาทัพลักษณ์, "ผลงานการสำรวจการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ฝ่ายสามัญศึกษาประจำจังหวัด" คู่มือนิเทศการศึกษา, (พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2503), หน้า 105 - 106.

จึงควรมีลักษณะงานที่สัมพันธ์ต่อกันโดยใกล้ชิดมากกว่าครูในโรงเรียนประถมศึกษา
ประเภทอื่นๆ การศึกษาจากความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะงานสัมพันธ์กันดังนี้
จึงเป็นที่คาดหมายได้ว่า จะทำให้ได้ข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์มากกว่า

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทและ
หน้าที่ความรับผิดชอบงานด้านวิชาการของศึกษานิเทศก์ฝ่ายสามัญศึกษาระดับประ
ถมศึกษา ตามความคิดเห็นของบุคคล 2 กลุ่ม คือกลุ่มศึกษานิเทศก์ประถมศึกษาประจำจังหวัด
และกลุ่มครูหัวหน้าหมวดวิชา ในโรงเรียนที่ส่งวนไว้เพื่อปรับปรุงทางวิชาการของกรม
สามัญศึกษา ทั้งนี้เพื่อที่จะ

1. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาททางด้านวิชาการของศึกษานิเทศก์
ประถมศึกษาประจำจังหวัด ตามความคาดหวังของศึกษานิเทศก์เอง และครูหัวหน้าหมวด
วิชา
2. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาททางด้านวิชาการของศึกษานิเทศก์
ประถมศึกษาประจำจังหวัด ตามความคาดหวังของกลุ่มศึกษานิเทศก์และครูหัวหน้าหมวด
วิชาที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป กับ กลุ่มศึกษานิเทศก์และครูหัวหน้าหมวดวิชาที่มีวุฒิต่ำกว่า
ปริญญาตรี
3. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาททางด้านวิชาการของศึกษานิเทศก์
ประถมศึกษาประจำจังหวัด ตามความคาดหวังของบุคคล 4 กลุ่ม คือ
  - 3.1. ศึกษานิเทศก์ที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป
  - 3.2. ศึกษานิเทศก์ที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี
  - 3.3. ครูหัวหน้าหมวดวิชาที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป
  - 3.4. ครูหัวหน้าหมวดวิชาที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี
4. เสนอแนะแนวความคิดและแนวทางในการแก้ปัญหา เพื่อปรับปรุงงาน
นิเทศการศึกษาระดับประถมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ต้องการจะศึกษาเฉพาะบทบาททางด้านวิชาการของศึกษานิเทศก์ประถมศึกษาประจำจังหวัด ตามอุดมคติหรือตามความคาดหวังของกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยเท่านั้น ทั้งนี้เพราะศึกษานิเทศก์ได้ชื่อว่าเป็นเจ้าหน้าที่ทางวิชาการของจังหวัด จึงควรจะมีส่วนรับผิดชอบกับงานวิชาการมากที่สุด ส่วนงานเกี่ยวกับธุรการหรืองานอื่นๆที่มีเป็นครั้งคราวและไม่ใช่เป็นงานวิชาการ จะไม่นำมาพิจารณา ขอบเขตของการวิจัยจำกัดอยู่เฉพาะ

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้ ได้แก่
  - 1.1. ศึกษานิเทศก์ฝ่ายประถมศึกษาประจำจังหวัด ซึ่งตั้งอยู่ในจังหวัดต่างๆ จำนวน 24 แห่ง
  - 1.2. โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในส่วนภูมิภาค ซึ่งมีฐานะเป็นโรงเรียนที่สงวนไว้เพื่อปรับปรุงทางวิชาการของกรมสามัญศึกษา จำนวน 24 โรงเรียน
2. สาระสำคัญของการวิจัย ได้แก่บทบาททางด้านวิชาการของศึกษานิเทศก์ประถมศึกษาประจำจังหวัด ในส่วนที่เกี่ยวกับหน้าที่ ความรับผิดชอบ และแนวทางในการปฏิบัติงาน
3. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ศึกษานิเทศก์ประถมศึกษาประจำจังหวัด และครูหัวหน้าหมวดวิชาในโรงเรียนที่สงวนไว้เพื่อปรับปรุงทางวิชาการของกรมสามัญศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่มีส่วนสัมพันธ์กับงานนิเทศการศึกษาเท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้มากที่สุด

สมมุติฐานของการวิจัย

เพื่อความสะดวกในการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยนี้จึงตั้งสมมุติฐานในการวิจัยไว้ว่า ความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์ประถมศึกษาประจำจังหวัด ไม่มีความแตกต่างกันโดยนัยสำคัญทางหลักวิชาสถิติ

เมื่อนำมาเปรียบเทียบกันระหว่าง

1. กลุ่มศึกษานิเทศก์กับกลุ่มครูหัวหน้าหมวดวิชา
2. กลุ่มศึกษานิเทศก์และครูหัวหน้าหมวดวิชาที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป กับ กลุ่มศึกษานิเทศก์และครูหัวหน้าหมวดวิชาที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี
3. กลุ่มศึกษานิเทศก์ที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป กลุ่มศึกษานิเทศก์ที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี กลุ่มครูหัวหน้าหมวดวิชาที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป และกลุ่มครูหัวหน้าหมวดวิชาที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี

ความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากกรณีศึกษานี้เป็นการศึกษาในปัจจุบันนี้ยังมีปัญหาอยู่มาก โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับหน้าที่ ความรับผิดชอบ และการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ การวิจัยเรื่องนี้จึงให้ประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. ทำให้ได้ทราบถึงความคาดหวังของศึกษานิเทศก์เอง และครูหัวหน้าหมวดวิชา เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ว่ามีความคิดเห็นตรงกันหรือขัดแย้งกันในเรื่องอะไรบ้าง
2. ทำให้มองเห็นแนวทางในการจัดปัญหาข้อขัดแย้งต่างๆ ระหว่างศึกษานิเทศก์และครูหัวหน้าหมวดวิชา เพื่อจะได้มีความเข้าใจอันดีต่อกันและร่วมมือกันในการพัฒนาการเรียนการสอน
3. ทำให้มองเห็นแนวทางในการปรับปรุงระบบงานนิเทศการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสำเร็จตามความมุ่งหมายของการนิเทศ

ความหมายของคำบางคำที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับความหมายของคำบางคำที่ใช้ในการวิจัยนี้ ซึ่งอาจมีความหมายแตกต่างไปจากที่ใช้กันอยู่ทั่วไป จึงขอให้ความหมายไว้โดยเฉพาะดังต่อไปนี้

ความคาดหวัง หมายถึงความคิดเห็นส่วนตัวบุคคล ที่มีต่องานนิเทศการศึกษาว่า ผู้ดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์ระดับประถมศึกษา ควรหรือไม่ควรจะทำกิจกรรมอะไรบ้าง ทั้งนี้โดยไม่คำนึงว่าตามสภาพแห่งความเป็นจริงนั้น ศึกษานิเทศก์จะใดกระทำหรือไม่ก็ตาม

บทบาท หมายถึงกิจกรรมที่เกี่ยวกับหน้าที่ ความรับผิดชอบ และการปฏิบัติงานด้านวิชาการ ของศึกษานิเทศก์ที่พึงมีอยู่ในฐานะผู้นิเทศการศึกษา

งานวิชาการ หมายถึงงานเกี่ยวกับการเสนอแนะ ปรับปรุง ส่งเสริม ทดลอง ค้นคว้า วิจัย เผยแพร่ และประเมินผล ในด้านการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา

ศึกษานิเทศก์ หมายถึงผู้ดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์ระดับประถมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ซึ่งปฏิบัติงานประจำอยู่ในจังหวัดต่างๆ ในฐานะเจ้าหน้าที่ทางวิชาการของจังหวัด

ครูหัวหน้าหมวดวิชา หมายถึงครูซึ่งดำรงตำแหน่งครูหัวหน้าหมวดวิชา ในโรงเรียนประถมศึกษาที่ส่งวนไว้เพื่อปรับปรุงทางวิชาการของกรมสามัญศึกษา โดยได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบของกรมสามัญศึกษาว่าด้วยการแต่งตั้งครูในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ทำหน้าที่รับผิดชอบในตำแหน่งต่างๆ พ.ศ. 2513 และหรือที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นการภายใน ให้ทำหน้าที่ครูหัวหน้าหมวดวิชา เพื่อความคล่องตัวของการปฏิบัติงานในสถานศึกษานั้นๆ

วุฒิปริญญา หมายถึงวุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่าขึ้นไปในทุกๆสาขาวิชา และวุฒิต่างๆที่เทียบได้ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี

วุฒิต่ำกว่าปริญญา หมายถึงวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี หรือที่เทียบแล้วต่ำกว่าปริญญาตรี ในทุกๆสาขาวิชา ตลอดจนวุฒิสามัญทุกประเภท